

זהו הנאום שקטעים זמנו נמחקו מן הפרוטוקול:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה. לא ברור לי מדוע היינו צריכים לחכות שלושה שבועות לנאומו של ראש הממשלה — נאום ללא תוכן, ללא השראה, ללא מילה חדשה, ללא גילוי האמת לאמיתיה. **דין זה מתנהל כולו באווירה של העלמת האמת, של הצאי-אמת, שהם גרועים מאי-אמת.**

את העלמת האמת מנמקים בשיקולים של מדיניות עליונה. את הצאי-אמת ואי-האמת מנמקים בשיקולים של מוראל פנימי ותעמולה חיצונית. אולם הכנסת איננה האר"ם. שם המקום לתעמולה. כאן המקום להגיד לציבור את האמת. חובה היא לנו לקרוע מסך-כזבים זה, לחשוף מחדש את עובדות-היסוד, ולהביאן לידיעת הציבור כדי שיוכל לשפוט, להחליט ולהכריע.

שום שיקולים של מדיניות עליונה, של תעמולה חיצונית, של שלימות הליכוד הלאומי (המתעטפת באיטלה של שלימות המולדת) — שום שיקול כזה אינו יכול לעמוד מול השיקול העליון של חיים ומות, של מלחמה ושלום, של עתיד המדינה פשוטו כמשמעו.

שלום בלי סיפוח — אפשרי לאלתר!

כבוד היושב ראש, אנו טוענים כי ברצוננו זה ישנה אפשרות מעשית להשגת שלום לאלתר. **יתר על כן, אנו טוענים כי יש אפשרויות שונות להשגת השלום — הן עם המלך חוסיין, הן עם האומה הפלסטינית.**

אנחנו קובעים את הדבר תוך ידיעה מלאה של העובדות — עובדות שאינן ידועות לציבור, אך הידועות היטב לממשלה, וגם לחלק מן המשתתפים בחיכות זה.

אנו קובעים: ניתן להשיג שלום אמיתי, רשמי, גלוי ופומבי, שיעניק ערובות ממשיות לביטחון ישראל.

ניתן להשיג שלום זה בתנאי אחד: ויתור על כיבושים וסיפוח, מלבד איחוד ירושלים ותיקוני-גבול מצומצמים.

כאן בא הקטע שנמחק על-ידי יושב-ראש הישיבה.

יצחק נבון (מע"י). מן הפרוטוקול.

קטע זה כלל 184 מילים.

השר היחידי המתפתה לפעמים לומר את האמת — לפעמים! — השר משה דיין, אישר זאת למעשה בכנסת לפני שבועיים, כאשר אמר, וחזר ואמר באותו נאום כמה פעמים, כי הערבים לא יצליחו "להביא אותנו, כמלאו הנימה, להסכמה לאילו שהם הסדרים שאיננו רוצים בהם". כלומר, הערבים מוכנים להסדרים מסויימים, וממשלת-ישראל אינה מכימה להסדרים אלה. לציבור לא נאמר מה הם ההסדרים ועל מה הוויכוח.

עושה מה שאני עושה כרגע. **יוסף סרלין:** גלה את האמת! **אורי אבנרי:** אני מגלה את האמת. **יוסף סרלין:** לפי שעה לא אמרת שום דבר. **אורי אבנרי:** דברי כתובים בפרוטוקול, אבל אני מוכן לחזור עליהם שנית. **היו"ר יצחק נבון:** שמענו את הנאום, חברי-הכנסת אבנרי, ואבקשך להמשיך. **אורי אבנרי:** לצערי ישנם כמה חברי-כנסת, השומעים רק את עצמם.

כל השרים רוצים בסיפוח!

מדוע אין אומרים את האמת? התשובה הברורה היא: כל שרי ממשלת-ישראל רוצים בסיפוח, והקרב נטוש בין השר

ראש עיריית חברון קורא את "העולם הזה" בערבית

בגין, הרוצה לספח את הכל, ובין השר דיין, הרוצה לספח כימעט את הכל, בין השר אלון, הרוצה לספח את עזה ועמק-הירדן, ובין חברי-הכנסת גולדה מאיר שאמרה לנו אתמול מה היא רוצה לספח, ובין השר פינתס ספיר ושרי מפ"ם, המסתפקים בסיפוח רצועת עזה וכמה שטחים נוספים.

אפשר להשיג שלום לאלתר!

שלום בלי סיפוח — השלום היחידי שניתן עתה להשיגו — אין אף שר אחד בממשלה המוכן להסכים לו. לכן הושבו פני חוסיין ריקם. ויקטור שפיטוב:

בתחילת דברך דיברת על שלום עם סיפוח. ירושלים היא סיפוח. תיקוני גבולות — זה שלום בלי סיפוח?

אורי אבנרי: אני מדבר על איחוד ירושלים ועל תיקוני-גבולות קלים, כמו באיזור טרון. אמרתי קודם שחוסייין מוכן להסתכן בעשיית שלום בלי סיפוח — שלום שיכלול קיום ירושלים מאוחדת ותיקוני-גבול קלים.

מנחם יריד: אתה מייצג אותו כאן?

אורי אבנרי: אני מייצג את האמת. כך אני חושב. אתם יכולים לצחוק, אבל אני לצחוק תזוהו.

דיין אינו אומר אמת!

האלטרנטיבה לשלום עם חוסייין הוא השלום שאנחנו דוגלים בו, השלום הישיר עם האומה הפלסטינית.

בשבוע שעבר הצגתי אתגר זה לשר דיין, והוא קם להכחיש, מעל דוכן זה, את דברי (המשך בעמוד 25)

* באותו רגע לא ידעתי עדיין כי הדברים נמחקו מן הפרוטוקול.

שלא היה לה כל תוכן. ... עם כל ירידת יוקרתו של נאצר, ועם כל הצרות שבאו עליו, הוא מנסה לקומם את הממונים. זה המצב. זאת אומר לך אדם שדובר עם אנשים, ודיבר מתוך לב ומתוך רצון למצוא את עמק השווה. אני חוזר ואומר: אני מוכן להיפגש עם אותם 15 איש שיש בידיהם רשות לתת ולקבל. אנחנו ממש מתהלכים כרוכלים בכל הבירות ואומרים: את זאת ואת זאת אנחנו מוכנים לעשות. יש דברים שניתן לעשותם רק אם אדם מסכים ל"פסיק רישא". ... אני כבר דיברתי על חברי-הכנסת אורי אבנרי, אבל גם אצלו, כמובן, כל זה בא מתוך זה שהוא חי בעולם שלו שבו מחזורים הערבים על פתחינו בהצעות-שלום ואינם חסרים אלא ידיעת המחיר שאנו מוכנים לשלם. גם הוא לא שמע, כנראה, על החלטות חרטום, ועל כך ששום מדינה שכנה לא חזרה בה מהן. הוא שואל על המחיר, ואומנם חברי-הכנסת גולדה מאיר שאלה, ובצדק: איפה זה נשמע בכלל? מדוע מדינה, אשר נכפתה עליה מלחמה, והיא יצאה בנצחון, והיא מדברת לא כדבר מנצח, בהתרברבות ובגסות-רוח, כי אם להיפך, מש' תדלת להגיד: אנחנו לא מתייירים ואין אנחנו מנצלים את המצב הזה, אנחנו רוצים לשבת ליד שולחן אחד לדבר על שלום — אינו טענה יכולה להיות לגבי המחיר שאנחנו צריכים להציע?

ובכלל, איזה מחיר אנחנו יודעים להציע? סוף-סוף, אם עוסקים במהיר, צריך להיות איות חוש של מיסחר, כי אתה יכול להציע מחיר יותר גבוה מאשר הצד השני רוצה ממך. **אורי אבנרי:** תציע קצת פחות. **לוי אשכול:** אבל אינני יודע ממה להתחיל. מה זה קצת פחות?

לחיכות הנושג בין שלום שאנחנו רוצים בו, שלום שלשני הצדדים יש בו עניין, לבין הסדר כפוי בלי שלום הדין, כרצון הערבים. אין לי ביטוי אחר לגבי מי שמפרש זאת אלא: דמאגוגיה פארלמנטאריה. אני מודה ומתחודה, שבזמן שחברי-הכנסת אבנרי דיבר היה לי רצון רב לומר דבר חריף. הוא עוסק בדמאגוגיה, וטוען שהוא מגלה סודות. **אורי אבנרי:** השר דיין לא הכחיש את הפירוש שלי לדבריו. אמרתי זאת כאן בנוכחותו. **לוי אשכול:** אשר לאישים מוסמכים, כבר אמרתי פה פעם שניסיתי לדבר ודיברתי עם אישים, וזה חלום באס' פמיה. חברי-הכנסת אבנרי דיבר על 15 איש. אני מוכן להיפגש עם 15 איש אלה ביום, בלילה, בביתם, בבית, בבית נייטראלי ובכל מקום: אולי גם אני ייחכם במה שהוא נוכח. נפגשתי ביחידות, נפגשתי בזוגות ובשלשות. **אורי אבנרי:** אבל לא הצעת להם כלום, אדוני ראש הממשלה. אני יודע זאת, כי הם עצמם אמרו לי זאת. **לוי אשכול:** קודם כל, אשר להנחה שאתה עומד למראשות כל שיחה של שני אישים או שלוש אנשים, ויודע כל מה שהאחד אמר והציע לשני — זה למעלה מכוח אנושי. ליבי ליבי לך, חברי-הכנסת אבנרי. אינני יודע מדוע דחקת את צריך להציע, אבל אני מקבל את הטענה שלא הצעתי, גם בשחות שנמשכו זמן רב.

היות ואיני מוכיר שמות, מותר לי לומר שדיברנו ודיברנו, ולאחר שדיברנו אמרו לנו: כל מה שאנחנו מדברים, נספר למלך. אמרתי: בבקשה, ספרו למלך. אז נאמר גם, שמהמלך הדברים יעברו לנאצר. לא היתה לי ברירה, אמרתי שמהסוד: אמרתי: אבל בכל זאת יש סיכוי — אולי, שגא, אפשר, בכל זאת ... התשובה, או שלא היתה, או

לוי אשכול משיב:

למרות ש-25 חברי-כנסת השתתפו בוויכוח המדיני, הקדיש ראש-הממשלה כימעט מחצית מדברי תשובתו לנאום שלנו — הנאום שחלק ממנו נמחק מן הפרוטוקול. למעשה הכיר בכך שזה היה הנאום האופוזיציוני יוני היחידי בוויכוח — הנאום היחידי שהציג גישה אלטרנטיבית.

תוך שימוש בפסוקים בארמית ובבדיחות באידיש, במשפטים ברוטים ובמנילים ערביים, ניסה להפריך את הדברים הברורים שבמרנו — נבלי לתת תשובה אף לשאלה אחת שהעלינו. כאילו הרגיש בכך, חזר לנאומנו שוב ושוב, אחרי שכבר עבר לנושאים אחרים.

בשעה שעלה על הדוכן, החזיק ראש-הממשלה בידו העתק צילומי של הנאום, אותו נתתי ליועצו המדיני. אין אפשרות להעתיק כאן את כל הדברים שאמר עליו, אך נפרסם להלן את הדברים העיקריים, כלשונם בפרוטוקול. די בהם כדי להצביע על ההבדל המהותי בין גישתנו וגישה — גישה של סוחר, שחטרה לו ההבנה היסודית ביותר של אמנות-יצירת-השלום.

לוי אשכול: ... אשר לדברי חברי-הכנסת אבנרי, התפלאתי מאוד על הסיגנון ועל הטון של דבריו היום. הוא ידע שהמילה שקר היא לא פארלמנטאריה, ולכן הוא אמר: "לא מדוייק", "לא אמת", "לא נאמן", ונשאר לי רק להשי' תמש במילה כזאת. אבל, אני יודע, שזה לא פארלמנטאריה, כאשר שרי-הביטחון אמרו כאן ש"לא יכפו עלינו הסדרים שאיננו רוצים בהם", הכוונה היתה פשוטה: הכוונה היתה